

Životní prostředí pro Evropu

Dobříšská konference ministrů životního prostředí a následné aktivity

V červnu 1991 se uskutečnila v ČSFR akce, která bude zřejmě jednou označena za historický mezník ve vývoji řešení problémů životního prostředí na evropském kontinentě. Na pozvání Federálního výboru pro životní prostředí se na zámku v Dobříši sešli evropské ministři odpovědní za životní prostředí (a také jejich kolegové z USA, Kanady a Japonska) spolu s vysokými představiteli nejvýznamnějších mezinárodních organizací, aby posoudili možnosti spolupráce a všestranné koordinace svého úsilí v nových historických podmínkách po pádu "železné opony".

Konference *Životní prostředí pro Evropu* sice úzce navázala na předchozí setkání v Bergenu a Dublinu, byla však první skutečně "celoevropskou" akcí na ministerské úrovni - a navíc - uskutečněnou v zemi bývalého komunistického bloku.

Mezi nejdůležitější závěry z Dobříše patří jasný příklon k celoevropskému pojetí ochrany životního prostředí. Zúčastněné země a mezinárodní organizace potvrdily svoji ochotu postupovat společně v kontinentálním rámci. Byl tak zahájen kvalitativně nový proces, který je třeba chápat jako dlouhodobý a postupný, jako proces "konvergence" - sbližování různých přístupů, ekologických norem, legislativy a pod.

Účastníci konference se, mimo jiné, shodli na potřebě dlouhodobé strategie směřující k *Evropskému systému ochrany a obnovy životního prostředí a k Programu životního prostředí pro Evropu*. Diskutovali rovněž o otázkách ekologické etiky, resp. o potřebných změnách hodnotového systému jako předpokladu pro dosažení trvale udržitelného rozvoje. Konference znovu potvrdila význam Stockholmské deklarace z r. 1972, Bergenské ministerské deklarace z r. 1990 a Charty pro novou

Evropu, přijaté na Konferenci pro bezpečnost a spolupráci v Paříži v prosinci 1990.

Dobříšská konference měla - také díky osobní účasti prezidentů ČSFR a Švýcarska - značnou publicitu (viz např. Památky a příroda 5/1991), a není tedy třeba její průběh znovu přibližovat. Připomeňme si však alespoň některé důležité partie ze závěrečného dokumentu, které předznamenaly další aktivitu a definovaly výchozí souřadnice procesu, již nyní běžně označovaného jako "dobříšský".

Konkrétně se zde hovoří například o nutnosti spolupráce ve sféře ekologické legislativy a sjednocování ekologických norem, případně o *"integraci informačních systémů v oblasti životního prostředí v rámci Evropy"* s tím, že *"výsledkem by měla být, mimo jiné, zpráva popisující stav životního prostředí v Evropě. Taková zpráva bude základem pro efektivní uplatnění politiky a strategie v oblasti životního prostředí a zároveň bude užitečným nástrojem k informování veřejnosti a zvýšení povědomí o ekologických problémech."*

Základní osou závěrečného dokumentu je ovšem ekologická spolupráce mezi zeměmi západní, střední a východní Evropy, vzhledem k tomu, že *"rozdílna schopnost vypořádat se s problémy životního prostředí v různých částech Evropy je považována za hlavní překážku více integrovaného a účinného přístupu ke zlepšení životního prostředí v kontinentálním měřítku"*. Za touto prioritou se přitom skrývá nejen skutečnost, že kvalita životního prostředí v určité zemi (oblasti) je stále zřetelněji definována v mezinárodních souvislostech, ale i vědomí ekologických rizik, které může přinášet "přechod z centrálně plánovaných na demokratické politické

systémy a tržně orientované ekonomiky", pokud nebudou "ekologická hlediska vnesena do tohoto procesu od samého počátku". Proces ekonomické rekonstrukce v zemích střední a východní Evropy v žádném případě nesmí vést k dalšímu poškozování životního prostředí.

Dobříšská konference beze sporu podstatným způsobem zvýšila informovanost o ekologických problémech v zemích rozpadajícího se sovětského bloku, posílila vědomí "jediného životního prostředí kontinentu" a dala podnět k rozšíření finanční a další pomoci od Evropského společenství, jednotlivých zemí OECD i mezinárodních organizací. Ještě důležitější však je, že nezůstala osamoceným výřikem, ale vytýčila jasný směr rozsáhlým následným aktivitám.

Prvním zásadním krokem na této cestě by měla být *následná konference v dubnu 1993 v Luganu*. Švýcarsko se k uspořádání této konference zavázalo již v Dobříši a k svému úkolu přistupuje s příslovečnou zodpovědností. V říjnu 1991 byli zástupci jednotlivých zemí pozváni do Ženevy k ustavení tzv. Skupiny expertů. Tato skupina se poprvé sešla již koncem listopadu 1991, aby určila celkovou koncepci příprav, vytýčila hlavní tematické okruhy a projednala různé organizační záležitosti. Podruhé a zatím naposled se sešla 2. března 1992 opět v Ženevě. Zajímavé je sledovat postupný nárůst účastníků těchto setkání s tím jak přibývá evropských zemí v souvislosti s rozpadem Sovětského svazu a Jugoslavií.

Vlastní přípravy se soustředily do 4 základních okruhů, svěřených jednotlivým Pracovním skupinám (Task Force):

- **Pracovní skupina pro přípravu akčního plánu se zaměřením na střední a východní Evropu s "jádrovým týmem"** tvořeným Komisí ES a dále Německem, Nizozemím, Polskem, Světovou bankou a OECD. Sekretariát této skupiny zajišťuje Světová banka. Skupina se sešla v únoru v Berlíně, kde Světová banka ve spolupráci s dalšími organizacemi předložila rozsáhlé podkladové materiály (m.j. na 50 konkrétních akčních "modulů"). V rámci rozvíjení akčního plánu organizuje Francie relativně samostatně práce na přehledu a koordi-

naci výchovných a vzdelávacích programů.

• **Pracovní skupina pro přípravu střednědobé a dlouhodobé strategie péče o životní prostředí v Evropě s původním "jádrovým týmem"** tvořeným Kanadou, Norskem, ČSFR, Velkou Británií, Komisí ES a EHK OSN (Evropská hospodářská komise OSN). V dalším vývoji byl mandát této pracovní skupiny nabídnut skupině starších vládních poradců EHK, kteří jej na svém zasedání počátkem března přijali. Skupina rozvine svoji činnost v návaznosti na dílčí výsledky předchozí skupiny a měly by se zde promítnout mimo jiné i poznatky z Konference OSN pro životní prostředí a rozvoj (Rio de Janeiro, 3.- 14. června 1992).

• **Pracovní skupina ochrany přírody** je výsledkem kompromisu mezi Radou Evropy a dobříšským následným procesem. Její činnost je zaměřena na návrhy chráněných území a na kompatibilitu lidských aktivit (např. rekreace) s ochranou volné přírody obecně. Tato pracovní skupina řízená Radou Evropy (v úzké spolupráci s IUCN) má v rámci celého procesu poměrně autonomní postavení.

• **Pracovní skupina pro přípravu zprávy o stavu životního prostředí v Evropě.** I tato skupina, řízená a financovaná Komisí ES má vcelku autonomní statut, i když vazba na akční plán a na dlouhodobou strategii je více než zřejmá. ČSFR je zde zastoupena v úzkém "projekčním týmu" s možností ovlivnit celý projekt. V současné době probíhá shromažďování dat, v každé zemi byl zřízen "styčný bod". Termín dohotovení zprávy - dosud nejsystematičtějšího přehledu o stavu životního prostředí v celé Evropě - je stanoven na konec r. 1993.

Těžiště přípravných prací spočívá zatím hlavně v působnosti první pracovní skupiny, tj. v rozvíjení zmíněného *Akčního plánu*, který by měl být relativně krátkodobou záležitostí. Materiál, předložený v této souvislosti Světovou bankou, vypočítává konkrétní "moduly spolupráce" v devíti základních a šesti doplňkových okruzích.

Za základní se považují:

- investiční priority (kritéria výběru, identifikace nejvíce postižených oblastí - "hot spots"),
- životní prostředí a zdraví (nejohroženější oblasti a lokality),
- přehled hlavních aktivit (národních a mezinárodních),

- ekonomické aspekty (ekologické dopady transformace, scénáře možného vývoje),
- opatření v oblasti životního prostředí ekonomické a legislativní nástroje, hodnocení vlivů činnosti na životní prostředí - EIA apod.),
- závazky vůči životnímu prostředí (zejména při investiční činnosti a v rámci privatizace),
- finanční kalkulace, možnosti financování,
- transhraniční a globální problémy,
- ekologické vědomí.

Doplňkové okruhy jsou:

- ochrana přírodních zdrojů,
- instituce a management,
- podnikání, decentralizace a účast veřejnosti,
- ekologický monitoring,
- věda, výzkum a technologie,
- řídicí kapacity, výchova a vzdělávání.

K tomu je třeba poznamenat, že logika předchozího vymezení není odvozena ani tak z všeobecných prioritních cílů ochrany životního prostředí, jako spíše z možností krátkodobě, rychle mobilizované a efektivní pomoci. Náklady spojené s realizací jednotlivých modulů na sebe bere ve většině případů Světová banka - jen na

základní okruhy je připravena nasadit celoroční kapacitu téměř pěti osob (230 "osobotýdnů"); menší kapacitou se podílí Komise Evropského společenství, Světová zdravotnická organizace a Globální ekologický fond (Global Environmental Facility), v doplňkových programech pak rovněž Rada Evropy a OECD. Vybrané moduly podporují vlády Nizozemí, Norska, USA a některých dalších zemí. Přímé finanční náklady (mimo režijní náklady Světové banky a dalších organizací) se odhadují na ca 1 mil. USD.

Z tohoto přehledu je snad dostatečně patrné, jak široké a mnohorozměrné je řečiště aktivit, směřujících k integrovanému úsilí při řešení problémů životního prostředí na evropském kontinentě. Mnoho současných okolností (ekonomické problémy, válečné konflikty či sporné stavby typu Gabčíkovo) signalizuje, že započatá cesta nebude přímočará. Postup "dobříšského procesu" nicméně dává naději, že pozitivní momenty celkově převažují: se značnou jistotou lze předpokládat, že následná konference ve švýcarském Luganu v dubnu 1993 bude dalším - byť dílčím - úspěšným terapeutickým zásahem při léčbě "starého kontinentu".

Stretnutie ministrov ŽP strednej a východnej Európy vo Vysokých Tatrách

Federálny výbor pre životné prostredie v Prahe rozhodol pozvať na neformálne stretnutie ministrov životného prostredia zo štátov strednej a východnej Európy (presnejšie z bývalého bloku komunisticko-socialistických štátov). Rozhodnutie sa prijalo v polovici januára a dátum stretnutia určili na začiatok marca. Skutočne ťažko sa dalo predpokladať, aké budú reakcie, ktorí ministri budú ochotní prísť, aká atmosféra sa môže očakávať a k akým výsledkom sa dospeje.

Pozvanie poslali do Albánska, Bulharska, Maďarska, Poľska, Rumunska, do pobaltských štátov a všetkým novozaľože-

ným republikám európskej časti bývalého Sovietskeho zväzu. Pozvali SFRJ, ale aj Chorvátsko, Srbsko a Slovinsko. Nad očakávanie všetky krajiny prijali pozvanie a okrem Albánska poslali svojich zástupcov do Vysokých Tatier. Zišlo sa tu 10 ministrov (vrátane ministra - predsedu Slovenskej komisie pre životné prostredie), ostatné delegácie viedli námestníci ministrov.

Česko-slovenskí organizátori navrhli zamerať sa na 4 okruhy:

- výmenu informácií a vytvorenie pravidelných informačných kanálov a osobných kontaktov;

- koordináciu politiky, programov a stratégií;
- koordináciu prípravy Konferencie o životnom prostredí a rozvoji (UNCED);
- koordináciu činností vyplývajúcich zo stretnutia na Dobříši.

Iba prvé dva okruhy sa prerokovali dostatočne. Vstupné vyhlásenia jednotlivých delegácií sa sústredili hlavne na:

- najnaliehavejšie environmentálne problémy v jednotlivých krajinách (zhrnutie najviac zdevastovaných oblastí, hlavných zdrojov znečistenia atď.);
- environmentálne problémy presahujúce hranice;
- načrtnutie environmentálnej politiky (realizačné problémy), environmentálnej legislatívy, programov a opatrení na zlepšenie prostredia;
- zdroje informácií o stave prostredia, existujúce informačné systémy alebo nedostatok takýchto informácií;
- súčasnú medzinárodnú spoluprácu vo sfére ochrany prostredia: bilaterálne a multilaterálne dohody, účasť na medzinárodných projektoch a programoch, subvencie medzinárodných spoločností.

Atmosféra v Tatrách bola skutočne pracovná - ministri sa zaoberali prípravou niekoľkých dokumentov, takže ich koncipovanie (v angličtine a ruštine) bolo hlavnou činnosťou oboch plenárnych zasadnutí a niekoľkých skupín. Napokon schválili tri dôležité dokumenty odrážajúce spoločnú pozíciu zúčastnených krajín s dôrazom na oblasti spoločných medzinárodných environmentálne orientovaných úsilí.

Stretnutie vo Vysokých Tatrách bolo napokon viac ako len neformálne zidenie: dosiahli sa konkrétne a dôležité výsledky, ktoré pripravujú cestu ďalšej koordinácii environmentálnych činností v strednej a východnej Európe a významne prispievajú paneurópskemu i globálnemu úsiliu v tejto oblasti.

Preto sa ministri dohodli na opätovnej schôdzke v lete 1993 a na rozšírení geografického rámca stretnutia pozvaním niekoľkých ďalších štátov a významných medzinárodných organizácií. Iniciatíva Vysoké Tatry sa úplne zhoduje s "dobříšským" procesom a postupne s ním splynie.

(Preložené z anglického originálu pripraveného pre IUCN Newsletter.)

Memorandum prijaté na setkání ministrů ŽP zemí střední a východní Evropy

Vysoké Tatry, 8. března 1992

My, ministři nebo náměstci ministrů zemí střední a východní Evropy (SVE), odpovědní za ochranu životního prostředí, jsme se sešli ve dnech 6.-8. března 1992 ve Vysokých Tatrách v Česko-Slovensku. V souladu s výsledky Dobříšské konference z r. 1991 jsme došli k následujícím závěrům:

1. Spolupráce zemí střední a východní Evropy v oblasti ochrany a obnovy životního prostředí je nutná z následujících důvodů:

- Tyto země stojí tváří v tvář problémům s úsilím zasvěceným přeměně totalitních systémů nebo systémů charakterizovaných vládou jedné strany s direktivním a centrálně plánovaným hospodářstvím v pluralitní demokracii se sociálně a ekologicky zaměřenou tržní ekonomikou.
- Jedním z nejbolestnějších pozůstatků bývalých režimů v zemích SVE je poškozování přírody, životního prostředí a lidského zdraví.
- Spolupráce zemí SVE v oblasti ochrany a obnovy životního prostředí by mohla a měla podstatně zvýšit účinnost úsilí jednotlivých zemí jak v domácím, tak v mezinárodním měřítku. Tuto spolupráci je nutno rozvíjet v návaznosti na úmysl jednotlivých zemí spolupracovat s existujícími příslušnými mezinárodními organizacemi a začlenit se do nich.

2. Aktivní přístup zemí SVE k řešení problémů životního prostředí bude významným přínosem ke zlepšení stavu životního prostředí v Evropě a ve světě. Spolupráce všech zemí v oblasti životního

prostředí by mohla a měla být přirozenou základnou pro budoucí integraci celé Evropy.

3. Hlavní sféry spolupráce zemí SVE v oblasti životního prostředí by měly být:

- úsilí o koordinaci opatření, programů, strategií v oblasti životního prostředí a koordinaci informačních systémů v této oblasti (včetně monitoringu), o koordinaci výměny údajů týkajících se životního prostředí a faktorů, které životní prostředí ovlivňují;
- úsilí o koordinaci příprav nové legislativy týkající se životního prostředí, která by odpovídala podobné legislativě v zemích Evropského společenství;
- stanovení priorit v oblasti životního prostředí v našich zemích a spolupráce při formulování a uplatňování dvoustranných a mnohostranných regionálních programů v oblasti životního prostředí;
- výměna zkušeností týkajících se včleňování ekologických aspektů do procesu transformace v našich zemích;
- konzultace o přípravě mezinárodních programů, konvencí a ostatních dokumentů tam, kde to situace bude vyžadovat;
- výzkum v oblasti životního prostředí, výchova a tvorba ekologického vědomí široké veřejnosti a podpora ekologicky orientovaných nevládních organizací v zemích střední a východní Evropy.

4. Rozhodně protestujeme proti násilí nebo dokonce válečným operacím jak ve střední a východní Evropě, tak v jiných částech světa, nejen z humanitárních, ale též z ekologických příčin. Obracíme se naléhavě na všechny zúčastněné strany, aby neprodleně zastavily násilí.

Zaměření spolupráce v oblasti ŽP v zemích střední a východní Evropy

V zájmu lepší spolupráce v oblasti ekologických aktivit se představitelé zemí zúčastněných na pracovním setkání, které se konalo v Tatranských Matliarech ve dnech 6. až 8. března 1992, dohodli

- přijmout tyto základní zásady:
  - podporovat spolupráci na základě konsensu;
  - sladit aktivity v oblasti životního prostředí formou cílených operativních a pružných pracovních skupin.

- Zabezpečit informovanost všech zemí SVE o nových skutečnostech a především si vzájemně vyměňovat schválené základní zákony týkající se životního prostředí (okamžitě po jejich schválení parlamentem).

- V návaznosti na závěry Konference ministrů životního prostředí, která se konala v Dobříši ve dnech 21.-23. června 1991, vzájemně si vyměňovat návrhy společných

regionálních projektů a koordinovat jejich přípravu a realizaci.

- Nejméně jednou ročně konat pravidelná setkání ministrů životního prostředí zemí střední a východní Evropy nebo předních odborníků; místa setkání obměňovat na principu rotace.

- Určit v každé ze zemí SVE kontaktní instituci a jmenovat osoby odpovědné za vzájemnou výměnu a distribuci informací z oblasti životního prostředí a za koordinaci hlavních směrů činnosti.

- Příští setkání ministrů životního prostředí zemí SVE uspořádat v červnu 1993 na Ukrajině.

Regionální programy

Spolupráce zemí SVE na regionální úrovni by měla být zaměřena především na programy zařazené do specializovaných skupin:

- *Ozdravení oblastí s poškozenou ekologickou stabilitou, především oblastí s nadměrným přenosem škodlivých látek přes hranice států:*

- Černobyl (Ukrajina, Bělorusko, Ruská federace, spolu se všemi ostatními zeměmi SVE),

- Špinavý trojúhelník, tj. devastovaná oblast hnědouhelných pánví na území ČSFR, Německa a Polska,

- Slezsko (Polsko, ČSFR, účast Evropského společenství a USA).

- *Ochrana povodí hlavních řek SVE:*

- Dunaj (Maďarsko, ČSFR, SFRJ - Srbsko, Moldava, Chorvatsko, Slovinsko, Rumunsko, Ukrajina, Bulharsko, spolu s Německem, Rakouskem a Evropským společenstvím),

- Labe (ČSFR, Německo, účast Evropského společenství, Polsko a Rakousko jako pozorovatelé),

- Odra (Polsko, ČSFR, Německo, účast Evropského společenství),

- Dněstr (Ukrajina, Moldava),

- Tisa (Ukrajina, Maďarsko, ČSFR, Rumunsko, Jugoslávie),

- Dněpr (Ukrajina, Ruská federace, Bělorusko),

- Bug (Ukrajina, Bělorusko, Ruská federace, Polsko),

- Prut (Rumunsko, Moldava, Ukrajina),

- Západní Dvina-Duagava (Ruská federace, Lotyšsko, Bělorusko).

- *Ochrana moří v oblasti SVE:*

- Baltické moře (Polsko, Litva, Lotyšsko, Estonsko, Ruská federace, Bělorusko spolu s Evropským společenstvím a severskými skandinávskými zeměmi),

- Černé moře (Bulharsko, Rumunsko, Ukrajina, Ruská federace, spolu s Gruzínskem a Tureckem),

- Jadranské moře (Chorvátsko, Slovinsko, Jugoslávie, spolu s ostatními jadranskými zeměmi).

Z rokovania ministrov ŽP vo Vysokých Tatrách

(Tyto programy súvisia s uvedenými programy ochrany fiek.)

• *Ochrana prírodných oblastí (programy národných, resp. medzinárodných parků v rámci iniciatívy "Stavební kameny pro Evropu"):*

- Jizerské hory a Krkonoše (ČSFR, Polsko)
- Národní park Podunají (ČSFR, Maďarsko, Rakousko),
- Východní Karpaty Bieszczady (ČSFR, Ukrajina, Polsko),
- Bielowiezsky les (Bělorusko, Polsko),
- Sileská planina - Aggetelek (Maďarsko, ČSFR),
- Národní park Djerdap (Jugoslávie - Srbsko, Rumunsko),
- Tatranský národní park a Pieninský národní park (Polsko, ČSFR).

V prípade programů, ktoré ešte nebyli stanoveny, by mali byť podniknuté niektoré kroky, vrátane vytvorenia pracovných skupín. Zúčastnené země súhlasí s budúcou možnosťou ďalších programů spolupráce.

Paneurópsky seminár o vidieckej krajine

Starostlivosť o vidiecku krajinu - prírodu a krajinu ako celok - dostala sa medzi najzávažnejšie otázky, ktoré rieši Rada Európy. Stála komisia pre ochranu a riadenie životného prostredia a prírody (CDPE) vytvorila r. 1991 na obdobie troch rokov komisiu špecialistov pre otázky vidieka, prírody a krajiny. Jej úlohou je navrhovať stálej komisii (CDPE) opatrenia, zamerané na posilnenie trvale udržateľného rozvoja vidieka, podporujúce ochranu prírody a krajiny so zreteľom na obnovenie vidieckej krajiny, jej ekologickej stability a infraštruktúry, osobitne v územiach s intenzívnym poľnohospodárstvom. Súčasne by mali brať ohľad na udržanie obyvateľstva vo vidieckych oblastiach (menovite v horských), kde ho ubúda, v súvislosti s komplexným rozvojom vidieka.

Dočasná komisia plní tieto úlohy najmä vypracúvaním štúdií, ktoré analyzujú vyvážený rozvoj vidieckej krajiny a rozpracúvajú návrhy na spôsob zachovania prírodných prvkov v súčasnej poľnohospodárskej využívanej krajine v Európe.

Jednou z ďalších konkrétnych aktivít je príprava a organizácia paneurópskeho seminára, venovaného vidieckej krajine, ktorý ju v názve charakterizuje ako krajinu medzi dvoma extrémami: na jednej strane prebieha jej devastácia a na strane druhej nadužívanie. V podtitule sa hovorí, že ide najmä o otázky, ako riadiť krajinu, aby to bolo v prospech prírody, vidieka a krajiny. Seminár sa uskutoční 19.-21. októbra 1992 v sídle Rady Európy v Štrasburgu. Jeho účastníci by mali získať obraz o úspešných alebo rozdielnych pokusoch a snahách stimulovať hospodársky rozvoj vidieka, ktoré rešpektujú životné prostredie, umožňujú rozvoj prírody a majú priaznivý vplyv na krajinu. Mal by sa tu obhajovať uvážlivý rozvoj krajiny s vysokou kvalitou, pri súčasnej ochrane územia s vysokým stupňom tradičných prvkov aj popri ich dynamickom rozvoji. Seminár by mal dokumentovať prepojenie medzi ochranou významných území, ich rozvojom a produkciou.

Podujatie je určené širokému okruhu záujemcov - od vedcov, projektantov, špecialistov v jednotlivých odvetviach až po politikov a pracovníkov riadiacej sféry.

V jeho programe sa zdôrazňuje snaha na základe porovnávania lepšie pochopiť štruktúrne, kultúrne a ekonomické rozdiely medzi rôznymi typmi vidieckej krajiny v Európe. Mal by prispieť k formovaniu rozsiahlej európskej siete špecialistov schopných riešiť konkrétne problémy rozvoja a ochrany vidieckej krajiny na rovnakej úrovni. Závěry budú podkladom návrhov konkrétnych oparení pre členské krajiny Rady Európy. Účast je výberová a ohraničená počtom 120 účastníkov.

Seminár bude mať 3 hlavné tematické okruhy:

- *Aká je budúcnosť horských krajín*, predsedá Correira Da Cunha (Portugalsko), vyžiadané referáty zo Švajčiarska, Francúzska, Nemecka a Lichtenštajnska.
- *Budúcnosť tradičných vidieckych krajín*, predsedá Kostas Kassioumis (Grécko), vyžiadané referáty z Veľkej Británie, Švédska, Portugalska, Francúzska a ČSFR.

- *Komplexný rozvoj vidieka v regiónoch s intenzívnym rozvojom poľnohospodárstva*, predsedá Milan Ružička (ČSFR) a Arpád Kákonyi (Maďarsko), vyžiadané referáty z Holandska, Belgicka, Nemecka Poľska Maďarska, Veľkej Británie, Švajčiarska a Talianska.

Za ČSFR bude M. Ružička referovať o ekologickej stabilite, optimálnej priestorovej organizácii, ako aj o biologickej diverzite vidieckej krajiny. Ilustrovať to bude na príklade Východoslovenskej nížiny a Zamaguria, ktoré majú rozdielne ekologické a socioekonomické podmienky na poľnohospodárstvo. Východoslovenská nížina je intenzívne využívaná poľnohospodárska krajina, zmenená rozsiahlymi odvodňovacími a melioračnými prácami, ktoré boli v rozpore s prírodnými podmienkami. Krajinnokoologické návrhy sa zamerali na optimalizáciu krajinnéj štruktúry a využívanie pôdy, ako aj na zväčšenie biologickej diverzity. Región Zamaguria sa nachádza medzi TANAPom a PIENAPom pri hraniciach s Poľskom. Táto poľnohospodárska krajina sa viacmenej približuje prírodným podmienkam. Do značnej miery bola uchránená pred intenzívnymi premenami počas kolektívizácie poľnohospodárstva. Je to príklad prírody blízkej krajinnéj štruktúry s biologickou diverzitou. Návrhy sa zamerali na zachránenie jestvujúcej ekologickej kvality krajiny a obnovenie narušených častí úzamia.

Konfrontácia týchto dvoch extrémov v rozvoji našej vidieckej krajiny s príkladmi z iných častí Európy umožní navzájom lepšie pochopiť špecifiká jednotlivých európskych krajín pri starostlivosti o trvalý a ekologicky priaznivý rozvoj vidieka, prírody a európskej krajiny.

Milan Ružička

